

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0032 OSLO

Klima- og forurensningsdirektoratet
Postboks 8100 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Telefon: 22 57 34 00

Telefaks: 22 67 67 06

E-post: postmottak@klif.no

Internett: www.klif.no

Dato: 08.03.2011

Vår ref.: 2010/1394 442

Deres ref.:

Saksbehandler: Ingrid Bjotveit, telefon: 22573422

Kommentarer til forslag til program for konsekvensutredning i åpningsprosessen for petroleumsvirksomhet i havområdene ved Jan Mayen.

Klif finner at det foreslåtte utredningsprogrammet synes å ivareta de aktuelle problemstillingene. Omfanget av mulige løsninger for eventuelle utbygginger må redegjøres for i tilstrekkelig grad i konsekvensutredningen. Selv om forvaltningsplanen for Norskehavet legger opp til en åpningsprosess er Klif bekymret for eventuell etablering av petroleumsvirksomhet nær en vernet øy med sårbar natur og vanskelige naturforhold. Klif er spesielt bekymret for mulighetene for å ivareta en tilfredsstillende beredskap mot akutt forurensning i dette området.

Vi viser til brev av 14. desember 2010 med forslag til program for konsekvensutredning for åpning av havområdene ved Jan Mayen for petroleumsvirksomhet. Høringsfristen til Olje og energidepartementet(OED) er 22. mars 2011.

Bakgrunn

Før det kan åpnes for petroleumsvirksomhet i nye områder må det gjennomføres en åpningsprosess hvor en konsekvensutredning er en del av prosessen. Det er OED som er ansvarlig for at utredningen blir gjennomført, og både program og resultater av konsekvensutredningen skal ut på høring. Petroleumslovens § 3-1 gir bestemmelser for hva en slik konsekvensutredning skal inneholde. Selve beslutningen om åpning av nytt område tas av Stortinget. Det er ikke gjennomført en slik åpningsprosess på norsk sokkel siden 1994.

Det aktuelle området er havområdene ved Jan Mayen på norsk side og omfatter et areal på ca 100 000 km². Arealet grenser mot grønlandsk sektor i vest og mot islandsk sektor i sør.

22.oktober 1981 inngikk Norge og Island en overenskomst om deling av kontinentalsokkelen mellom Island og Jan Mayen. Det er et område på 45 470 km² som er av spesiell interesse når det gjelder samarbeid.

I 2007 ønsket islandske myndigheter å åpne for seismiske undersøkelser, leteboring og produksjon av eventuelle utvinnbare petroleumsressurser i Dreikiområdet. Det er ikke startet opp noe virksomhet da det i sluttfasen ikke var interessenter.

Forvaltningsplan og verneområde

Det omsøkte området inngår i området for forvaltningsplanen for Norskehavet, St.meld.nr. 37 (2008-2009). Her går regjeringen inn for at det skal startes en åpningsprosess i havområdene utenfor Jan Mayen. Basert på resultatene fra konsekvensutredningen vil regjeringen legge rammene for eventuelle petroleumsaktiviteter i området. I forvaltningsplanen gjøres det imidlertid klart at det ikke skal være noen petroleumsvirksomhet innenfor et område på 30 km rundt øya før en oppdatering av forvaltningsplanen er gjennomført. Oppdateringen skal senest skje i 2014.

Vi viser for øvrig til Forskrift om fredning av Jan Mayen naturreservat, fastsatt ved kgl.res. 19. november 2010 med hjemmel i lov av 27. februar 1930 nr. 2, § 2. Jan Mayen er en vulkansk øy med meget spesiell flora, og er lokalitet for 300 000 hekkende fugler. Vernet omfatter de deler av øya som ikke er berørt av dagens aktiviteter. Disse er hovedsaklig knyttet til meteorologiske observasjoner samt drift og vedlikehold av installasjoner knyttet til forskning og navigasjon inklusiv flystripe. Videre skal det ifølge forskriften avsettes tilstrekkelig areal på ” midt-Jan” til dagens aktiviteter og til andre aktiviteter som kan bli aktuelle.

Klif's kommentarer til forslag til program

Generelt

Klif ser med bekymring på planene om mulig etablering av petroleumsvirksomhet nær en vernet øy med svært sårbar natur og svært vanskelig naturforhold. Området ligger langt fra fastlandet og de klimatiske forholdene vil sannsynligvis være tøffe sammenlignet med norske forhold forøvrig, spesielt med tanke på at drivis kan forekomme og mye havtåke og fare for ising av installasjoner og utstyr.

Klif mener det er vanskelig å ta stilling til programmet for konsekvensutredning slik det foreligger. Det ser ut som de fleste viktige problemstillinger blir berørt i utredningen, men det er vanskelig å se om de vil bli tilstrekkelig redegjort for.

Kommentarene er gitt i henhold til inndelingen i programforslaget.

Forbedring av kunnskapsgrunnlaget

Det er viktig at det i gangsettes full kartlegging av havbunn av samme omfang som i MAREANO, og dette kan som foreslått i programmet samkjøres med seismikk-kartleggingen. Det er viktig at bunnforholdene kartlegges mht sårbar bunnfauna, biodiversitet og kjemiske parametre. Kartleggingen av fiskeressurser bør som påpekt i forslaget utvides til å omfatte ikke-kommersielle fiskearter. Det er videre et poeng at kartlegging av fiskeressurser bør gjennomføres før det igangsettes seismikkaktivitet for å unngå eventuelle skadelige effekter. Kartlegging av sjøfuglførekoster på og rundt øya og på havet bør settes i gang raskt og kobles opp mot SEAPOP i 2011 og 2012.

Det synes ellers som om aktivitetene for å forbedre kunnskapsgrunnlaget er ganske godt ivaretatt. Det er viktig at undersøkelsene settes i gang så snart som mulig for å sikre data for et størst mulig tidsrom.

Aktiviteter og perspektiv

Området som det søkes åpning for, er nær et vulkansk område og berører et verneområde med store hekkekolonier av sjøfugl og store fiskeressurser utenfor øya. Videre er det store forekomster av grønlandssel og klappmys. Dersom det etableres petroleumsaktivitet nær øya er det stor sannsynlighet for at eventuell akutt forurensning vil medføre betydelige konsekvenser for fiskeressurser, sjøfugl på havoverflaten eller svært sårbare strandområder.

I det eksisterende vernområdet på øya er det ikke åpnet for etablering av olje- og gass-aktiviteter, og det synes ikke som at dette forholdet vil bli vurdert spesielt. Dette må belyses i konsekvensutredningen og følgelig omtales i programmet. Fysiske inngrep vil etter Klifs vurdering kunne bli omfattende siden det er lang vei til annen infrastruktur, først og fremst i forhold til beredskap (både for akutt forurensning og arbeidsmiljø og sikkerhet). Omfanget av landanlegg vurderes i forhold til etablering av base, beredskapslager, driftsorganisasjon og/eller behandlings-, prosesserings- og lagringsanlegg. I tillegg nevnes behov for utvikling av annen infrastruktur som veier, heliport bygninger og kaianlegg. Disse aktivitetene kan vanskelig forenes med vernestatusen. Det må derfor utvikles scenarier for forskjellige prosjektløsninger hvor ulike mulige opsjoner for bruk av landanlegg vurderes.

Forhold med betydning for løsninger, design og operasjoner

Geografisk er området innenfor iskanter i korte perioder av et normalår, og i deler av året er det mørkt. Det er anslått at det i 35 % av sommertiden er tåke. Det vil bety at det er nødvendig med utvikling av utstyr for å oppdage og følge oljeutslipp under alle slags forhold. Behovet for bruk av satelitt- og flyovervåking må utredes.

Regulære utslipp

Klif mener at i et sårbart og uberørt område som Jan Mayen bør utslipp unngås så langt det er mulig. Videre bør det legges opp til en streng praktisering av føre-var prinsippet når

det gjelder vurdering av mulige ukjente effekter av regulære utslipp og disse vurderingene må omfatte mulige konsekvenser for sjøbunn, vannsøyle, luft og land. Operasjoner i dette området vil være svært krevende av flere årsaker. For eksempel vil lavere temperaturer og isingsproblematikk skape et ekstra behov for energi for oppvarming. Ved en eventuell utbygging vil mulighetene for elektrifisering og kraft fra land være begrenset pga stor avstand.

Konsekvenser av utslipp til luft av forsurende gasser og eventuelle miljøgifter fra forbrenning må vurderes opp mot at dette er et uberørt område med spesiell vegetasjon. Effekter av forurensning på denne typen vegetasjon, hovedsakelig lav og moser, er svært lite kjent. Vurderingene bør omfatte virkninger av økt transport til og fra området, og eventuell etablering av ulike typer landanlegg på Jan Mayen.

Fysiske inngrep

I programmet er det bare nevnt installasjoner på havbunnen og hvilke konsekvenser dette vil ha. Siden det i forslaget nevnes mange muligheter for utbygging på selve øya, er det nødvendig at dette også konsekvensvurderes. Eventuelle konsekvenser av forventede klimaeffekter som for eksempel på tining av permafrost i området må vurderes før etablering av eventuelle anlegg på land.

Konsekvenser for andre virksomheter

Det bør utredes hva en økt aktivitet i området vil bety for pågående forskningsvirksomhet på øya.

Hendelser med akutt forurensning

Det er viktig å ta med i vurderingene at egen beredskap mot akutt forurensning må etableres på Jan Mayen. Selv om petroleumsvirksomheten ikke skal gjennomføres på selve øya, er det foreløpig bare satt en grense på 30 km som avgrensning for petroleumaktivitet. Dette er en kort avstand som innebærer stor mulighet for at forurensning vil nå land, hvis det skulle skje et uhellsutslipp selv av mindre omfang.

Det må regnes med at det for enkelte områder vil bli nødvendig å stille krav om svært korte responstider på grunn av kort avstand til øya, vanskelige naturforhold og sårbar natur, blant annet stor forekomst av fugl og store fiskeressurser. Vi viser også til tidligere kommentar om behovet for fjernmålingsutstyr.

Det vil være svært vanskelig å benytte den eksisterende norske beredskapen fra fastlandet som ikke vil kunne være på plass før etter flere døgn etter et utslipp på grunn av lang gangtid og tid for etablering. Det er heller ikke sannsynlig at Island vil etablere havgående beredskap som Norge kan benytte.

Konklusjon

Selv om forvaltningsplanen for Norskehavet legger opp til en åpningsprosess er Klif er svært bekymret for eventuell etablering av petroleumsvirksomhet nær en vernet øy med sårbar og urørt natur, og svært vanskelige naturforhold. Klif er spesielt bekymret for mulighetene for å ivareta en tilfredsstillende beredskap mot akutt forurensning i dette området.

Omfanget av kunnskapsinnhenting i forhold til sjøfugl og fiskeressurser synes tilstrekkelig. Det foreslåtte program synes å ivareta de aktuelle problemstillinger, men det er vanskelig å se om de vil bli redegjort for i tilstrekkelig grad i konsekvensutredningen. Det må velges ut tilstrekkelig med scenarioer, både med hensyn til utbyggingsalternativer og lokaliseringssteder.

Med hilsen

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

Hanne Marie Øren
seksjonssjef

Ingrid Bjotveit

Kopi til: Miljøverndepartementet